

Η **Ινγκριντ Μπέργκμαν** (Ιλζα) και ο **Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ** (ΡΙΚ), το μυθικό ζευγάρι στην ταινία - θρύλος

Οι συνταγές του Χόλιγουντ

Της SUSAN ELLICOTT

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ταινία της σειράς «Φονικό Όπλο» είναι μια από τις ταινίες εκείνες που έσπασαν πολύ γρήγορα το φράγμα των 100 εκατομμυρίων δολαρίων σε εισπράξεις στις Ηνωμένες Πολιτείες. Φαίνεται ότι στο αμερικανικό κοινό εξακολουθεί να αρέσει ο συνδυασμός οπτικοακουστικών εφέ, σεξ και βίας. Παρά το γεγονός ότι η «Ωραία και το Τέρας» τον στούντιο Ντίσνεϊ εξακολουθεί να προηγείται σε εισπράξεις για την ώρα (140 εκατομμύρια δολάρια), το κοινό δείχνει καθαρά την προτίμησή του στις μοντέρνες περιπέτειες.

© ΤΟ ΒΗΜΑ THE SUNDAY TIMES

Ως την περασμένη εβδομάδα, το «Άλιεν 3», με τη Σιγκορντ Γουίντερ και το ξυρισμένο κεφάλι της, είχε κάνει εισπράξεις 34 εκατομμυρίων δολαρίων μέσα σε δύο εβδομάδες προβολής. Το «Φονικό Όπλο 3» μάζεψε 90 εκατομμύρια δολάρια σε 17 ημέρες. Το «Βασικό Ένστικτο» πέρασε τα εκατό εκατομμύρια την περασμένη εβδομάδα. Εν τω μεταξύ, η ταινία «Far and Away» - ένα ρομαντικό επικό δράμα, με πρωταγωνιστές τον Τομ Κρουζ και τη σύζυγό του Νικόλ Κίντμαν - έκανε εισπράξεις μόλις 23 εκατομμυρίων δολαρίων, παρά τον υψηλό προϋπολογισμό της (60 εκατ. δολάρια).

Τα διοικητικά συμβούλια των κινηματογραφικών εταιρειών θέλουν κέρδη, αλλάως θέλουν κεφάλια. Γι' αυτόν τον λόγο το καλοκαίρι του 1992 ονομάζεται η σεζόν των σίγουρων στοιχημάτων. Το Χόλιγουντ έχει να θυγάει από το 1989 τόσες πολλές συνεχείς κινηματογραφικών επιτυχιών (τα περίφημα sequels), που θεωρούνται σίγουρες επιτυχίες. Εκτός από το «Φονικό Όπλο 3» και το «Άλιεν 3», η φρενιλή επιδημία της ασθένειας sequelitis Hollywooditis έχει ως συμπτώματα την «Επιστροφή του Μπάτιμαν» (συνέχεια του γνωστού «Μπάτιμαν»), το «Αγάπη μου, φούσκωσα τα παιδιά» (συνέχεια του «Αγάπη μου, σφρίσκωσα τα παιδιά», μιας μεγάλης επιτυχίας στην Αμερική) και το «Patriot Games», με τον Χάρισον Φορντ, μια ταινία που θεωρείται η συνέχεια της επιτυχίας «Το Κυνήγι του Κόκκινου Οκτώβρη». Προς την ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι ταινίες «Pet Semetary II» και η κινηματογραφική έκδοση του «Twin Peaks» του Ντέιβιντ Λιντς.

ΣΤΙΣ 8 Οκτωβρίου του 1942 οι συμμαχικές δυνάμεις, υπό τις διαταγές του αντιστράτηγου Ντουάι Άιζενχauer, αποβιβάστηκαν στη Βόρειο Αφρική και απελευθέρωσαν το Αλγέρι, το Οράν και την Καζαμπλάνκα. Δεκαοκτώ ημέρες αργότερα, η Γουόντερ Μπράδερς, υπό τις διαταγές του «συνταγματάρχη» Τζακ Γουόντρεντ, έβγαλε βιαστικά στις οθόνες του Χόλιγουντ Θίατερ στη Νέα Υόρκη την πρώτη κόπια της ταινίας, που έμελλε να γίνει η πιο δημοφιλής ταινία στην ιστορία του κινηματογράφου.

50 χρόνια «Καζαμπλάνκα»

Του STEVE GOLDMAN

εκατομμυρίων δολαρίων. Το 1944, στη θραδιά των Όσκαρ, στην «Καζαμπλάνκα» απονεμήθηκε το βραβείο καλύτερης ταινίας, καλύτερης σκηνοθεσίας (Μάικλ Κέρτις) και καλύτερου σεναρίου (Τζούλιους και Φίλιπ Έποσταιν και Χάουαρντ Κοτς). Από τότε τα πράγματα άρχισαν να αποκτούν ενδιαφέρον για τον Ρικ και την Ιλζα.

«Όταν πρωτοπροβλήθηκε η ταινία, αναρωτιόμουν για ποιον λόγο προκάλεσε τόση συγκίνηση», θυμάται ο Κοτς. «Δεν έβλεπα τις αρετές της ταινίας, αλλά μόνο αυτά που νόμιζα για λάθη της. Όταν τον επόμενο χρόνο κέρδισε το

Όσκαρ άρχισα να συνηθίζω στα θαύματα».

Τον Ιούλιο η εταιρεία Turner Entertainment (που αγόρασε την ταινιοθήκη της Γουόντερ από την MGM το 1986) θα γιορτάσει τα πενήντα χρόνια της ταινίας, με την κυκλοφορία μιας σειράς από νέες κόπιες στα 35 χιλιοστά, οι οποίες έγιναν από νέα αρνητικά, με βάση το παλαιό πρωτότυπο.

Οι ιστορίες που σχετίζονται με τη δημιουργία της ταινίας έχουν γίνει το ίδιο δημοφιλείς με την ταινία αυτή καθαυτή. Οι φήμες λένε ότι οι παραγωγοί προδίδαν τον Ρόναλντ Ρίγκαν

και την Αν Σέρινταν για τους ρόλους του Μπόγκαρτ και της Μπέργκμαν, με την Έλα Φιτζεράλντ να παίζει στο πιάνο τα πάντα εκτός από το περίφημο As Time Goes By. Τα γυρίσματα ξεκίνησαν με 40 σελίδες μόνο από το σενάριο τελειωμένες και χωρίς να έχουν δρεθεί ηθοποιοί για ορισμένους σημαντικούς ρόλους. Ήταν σύμφωνοι με τον Κοτς, «ένας αγώνας μεταξύ του μολυβιού και της κάμερας», σε σημείο που η Μπέργκμαν δεν ήξερε ως την τελευταία ημέρα των γυρισμάτων αν θα κατέληγε στην αγαλιά του Μπόγκαρτ ή του Πολ Χένραϊντ.

«Πολλά πράγματα που ειπώ-

θηκαν για την ταινία δεν ήταν καθόλου αληθινά», λέει η Άλτριν Χάρμετς, η οποία πρόκειται να κυκλοφορήσει ένα βιβλίο για την «Καζαμπλάνκα» μέσα στη χρονιά. «Το ότι επρόκειτο να πρωταγωνιστήσουν ο Ρίγκαν με τη Σέρινταν είναι καθαρή ανοησία. Ήταν ένα από τα συνηθισμένα κόπια των στούντιο της εποχής εκείνης».

«Υπάρχουν πολλοί μύθοι», συμφωνεί ο Φρανκ Μίλερ, συγγραφέας ενός άλλου αναμνηστικού βιβλίου για την «Καζαμπλάνκα». «Τα περισσότερα βιβλία για το Χόλιγουντ είναι γραμμένα από ανθρώπους που δεν ήταν παρόντες στα γεγονότα», λέει ο Τζούλιους Έποσταιν. «Η πιο δύσκολη πλευρά της δημιουργίας της «Καζαμπλάνκας» είναι ότι είχαμε μείνει από σενάριο. Ποιο θα ήταν το τέλος και με ποιον θα έφευγε η Μπέργκμαν».

«Το έγγραφο ως την τελευταία στιγμή», συμφωνεί ο καρατέριστας Νταν Σέιμουρ (που έπαιξε τον Αμπντούλ), ένας από τους λίγους επιζώντες ηθοποιούς της ταινίας. «Το μόνο που προσπαθούσα να κάνω ήταν να μην έχω μια αποτυχία», λέει ο Κοτς. «Πολύ βασίζονταν στον αυτοσχεδιασμό. Δεν πιστεύαμε ότι επρόκειτο να γίνει μια κλασική ταινία και ίσως η πιο αγαπημένη του κοινού. Προσπαθούσαμε απλώς να γυρίσουμε μια υποφερτή ταινία».

Οι πιο διάσημες... ατάκες

Του PHIL REEVES

ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΙΚ (Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ) δεν είναι εύκολο να ξεχάσει, για όλους όμως τους υπολοίπους είναι δύσκολο να θυμηθούν. Η πιο αξιωματική ταινία του παγκόσμιου κινηματογράφου έχει και το ρεκόρ σε μωξοξεχασμένες ατάκες. Αν ένας άνθρωπος ωστόσο πρέπει να θυμάται, αυτός είναι ο Χάουαρντ Κοτς - κι αυτό γιατί ανήκε στην ομάδα που έγραψε το σενάριο. Έχουν περάσει όμως 50 χρόνια από τότε... Ακόμα και οι δικές του αναμνήσεις είναι θολές.

Με την ευκαιρία της επετείου, η Turner Entertainment διένεμε πριν από λίγες ημέρες την «Καζαμπλάνκα» της σε γενική προδοί. Ή, έτσι για να θυμίσει στους Αμερικανούς ότι τον θενά δεν λέγεται η φράση: «Play it again, Sam». Εμείς αναζητήσαμε τον κ. Κοτς στο σπίτι του στη Νέα Υόρκη και του θέσαμε το εξής αιωνόβιο ερώτημα: ποιος έγραψε τις πιο διάσημες ατάκες του έργου; Πιστεύαμε πως ο ίδιος τουλάχιστον δεν μπορεί να είχε ξεχάσει στιχομυθίες όπως η ακόλουθη:

Ρενό: Για όνομα του Θεού, τι σε φέρνει στην Καζαμπλάνκα;
 Ρικ: Η υγεία μου. Ήρθα εδώ για τα λουτρά.
 Ρενό: Τα λουτρά; Ποια λουτρά; Βρισκόμαστε στην έρημο.
 Ρικ: Μου έδωσαν λάθος πληροφορίες.

Και όμως, όχι. «Έχουν περάσει 50 χρόνια», εξηγεί ο Κοτς απολογητικά. «Δεν έχω ιδέα ποιες ατάκες έχω γράψει. Κατά έναν μαγικό τρόπο, ό,τι γράφαμε ερχόταν και έδενε ένα ενιαίο σύνολο». Ενενηντα ετών σήμερα, ο Κοτς θυμάται ότι το σενάριο γράφηκε μέσα σε τρεις μήνες και υπό μεγάλη πίεση. Ο Τζούλιους Έποσταιν και ο αδελφός του Φίλιπ - κανείς από τους δυο δεν βρίσκεται σήμερα στη ζωή - εργάστηκαν πάνω στο σενάριο από την αρχή.

Εκείνο όμως που θυμάται ο Κοτς είναι το άγχος στα γυρίσματα. «Πίστευα τότε ότι φτιάχναμε ένα καλό φιλμ που θα γινόταν επιτυχία, δεν φανταζόμουν ωστόσο ότι η «Καζαμπλάνκα» θα μπορούσε να εξελιχθεί σ' αυτό που είναι σήμερα. Κανείς μας δεν το φανταζόταν». Θυμάται ακόμα το άγχος της «Ινγκριντ Μπέργκμαν» (Ιλζα) για τα δύο διαφορετικά φινάλε της «Καζαμπλάνκα». Η Warner Bros ήθελε ένα «χάλι εντ», με τον Ρικ και την Ιλζα να ξανασιμίζουν. Ο Κοτς υποστήριξε το λυπητερό, αλλά και πιο ιδεαλιστικό, τέλος, που θέλει την Ιλζα να εγκαταλείπει το Μαρόκο με τον άντρα της Βίκτορ Λάσλο για να συνεχίσει τον αγώνα.

Η άποψη αυτή τελικώς επικράτησε, λίγο όμως πριν τελειώσουν τα γυρίσματα. «Θυμάμαι την «Ινγκριντ Μπέργκμαν να λέει: "Μα πώς μπορώ να παίξω τις ερωτικές σκηνές όταν δεν ξέρω με ποιον άντρα θα καταλήξω στο τέλος;"». Της απήντησα ότι ούτε κι εγώ το ήξερα».

Το Όσκαρ πάντως για το σενάριο της «Καζαμπλάνκα» το κέρδισαν από κοινού οι αδελφοί Έποσταιν και ο Κοτς, ο οποίος αργότερα εξοστρακίστηκε από το Χόλιγουντ λόγω των πολιτικών του πεποιθήσεων και εργάστηκε στην Ευρώπη.

Ο Κοτς, ο οποίος δηλώνει πιο περήφανος για άλλα κατοπινότερα έργα του και όχι για την «Καζαμπλάνκα», έχει δει το διάσημο έργο τόσες φορές όσες και οι υπόλοιποι κοινόι θνητοί: τέσσερις με πέντε. «Θυμάμαι τις μεγάλες στιγμές του. Αλλά, καταλαβαίνετε, δεν μπορεί κανείς να κάθεται στο σάλονι του και να βλέπει συνεχώς το ίδιο έργο». Παραδέχεται ωστόσο ότι η «Καζαμπλάνκα» είναι ξεχωριστή: «Η αξία της «Καζαμπλάνκα» είναι η επίδραση που έχει στους ανθρώπους απανταχού της γης. Και εκτιμώ αυτή την επίδραση τόσο από πολιτική όσο και από κοινωνική άποψη».

Ως την τελευταία στιγμή η **Ινγκριντ Μπέργκμαν** δεν ήξερε αν θα πέσει στην αγαλιά του **Μπόγκαρτ** ή του **Πολ Χένραϊντ**

© ΤΟ ΒΗΜΑ THE SUNDAY TIMES